

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Corollaria præcedentis doctrinæ. c. 8.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

36.

oportet ea distingui realiter à quocūq; alio, quod eo non cōstituitur secundū rationē. Et ita videmus in vna, & cadente duō principia, aut specie, aut etiam genere diuersa, quibus vel diuersę species, vel diuersa genera constituuntur: vt in eodem motu actio, & passio, & in aliis eodem modo. In his autem principium specificum aut genericum constituit genus, aut speciem, sed non distinguit ea realiter à quocūque alio, quod ipsis non constituitur: quia cum sit constitutio solum per rationem, satis est si sola ratione distinguat. Quare cum constitutio filij Dei per filiationem, sicut etiam aliarum personarum per suas proprietates, non sit constitutio realis, sed solum per rationem, non oportet, vt ea proprietate, qua formaliter constituitur realiter distinguatur à quocūq; alio, quod per illam non constituitur. Porro constitutionem diuinarum personarum esse solum per rationem nostram, monstrabimus disput. 78. capit. 2. in quo probatur nobis sententia Gregorij, quam cap. 2. huius disputationis retulimus.

Argumentum sane in Schola Scoti vim haberet: ille enim, cum concedat distinctionem ex natura rei inter relationem, & essentiam; cōsequenter docet, esse realem constitutionem, seu ex natura rei ex essentia, & persona: hoc autem modo relatio esset principium constituens personam ex natura rei: atque adeo haberet simul vim distinguendi realiter. Nos autem, qui dicimus, constitui personam sola ratione, concedimus, eo casu, quo Spiritus sanctus à filio non procederet, vtramque relationem filiationis, & processionis in vna persona futuram eandem secundum rem, sola ratione distinguendam; sique vnaquęque relatio illam personam constitueret suo modo sub vna ratione, & eam distingueret sola etiam ratione à se ipsa quatenus alia relatione esset constituta. Nunc autem ideo dicimus, filiationem esse principium constituens personam, non quia per illam etiam distinguatur; sed quia concipitur vt propria vnus personę, quod est de ratione principij constitutentis. Ideo autem spiratio concipitur vt principium distinguens, quia inde prouenit filio oppositio cum Spiritu sancto, ratione cuius repugnat, eandem esse cum illo personam: re autem ipsa persona filij seipsa est simplicissima, & talis proprietatis, vt simul sit filius generatione procedens, & opponatur Spiritui sancto, ab eoque hac ratione distinguatur, quia est principij illius.

Ad primam
& secundam
confirmationem
respons.
38.

Ex hac eadem doctrina sequitur, filium spiratione substantialiter distingui secundum personam à Spiritu sancto, non accidentarie: etiam si spiratio nostro modo intelligendi adueniat personę filij iam constitutę filiatione, & nostro modo intelligendi in ratione personę substantialiter completa, non obstat, quo minus spiratio re ipsa sit filiatio substantialiter, & inde distinctionem substantialem secundum personam habeat; cum reuera sit idem secundum rem omnino indiuicibilem cum filiatione. Hęc enim distinctio personalis est secundum rem; & ita debet oriri ex vera reali oppositione, quam habet filius cum Spiritu sancto, ratione spirationis, non ex principio, quod solum nostro modo intelligendi ad constitutionem concurrat. Et ex his responderi potest ad primum & secundum, quod in confirmationem argumenti afferebatur.

Ad tertiam vero confirmationem concedimus fore, vt si Spiritus sanctus à solo filio procederet, nihilominus à patre distingueretur; & pater à filio sola paternitate: non quia id, quod personam constituit secundum rationem, eo ipso sufficeret distinguat ab alia, quę illo principio non constituit; sed quia pater cum Spiritu sancto ratione paternitatis haberet aliquam oppositionem, scilicet remotam, quę satis esset, vt omnino repugnaret esse eandem personam cum Spiritu sancto. Oppositio vero remota in eo consistit, & nunc etiam est, vt cum pater, quę patet, sit principium filij, & filius sit principium Spiritus sancti; necessario etiam pater debeat esse principium remotum eiusdem Spiritus sancti. Quod enim est principium principij, est etiam principium eius, quod ex illo secundo principio oritur: omninoque repugnat esse idem cum aliquo, quod est à principio, & esse causam ipsius principij; sicut enim aliquid esset causa sui principij.

Cum igitur pater, & filius realiter distinguantur à Spiritu sancto spiratione communi, quę Spiritui sancto opponitur; diuerso tamen modo se habent: quia filius sola spiratione differt: at pater paternitate etiam distinguitur; hoc est, filius, quia spirat solum, pater autem hoc ipso, quod spirat, & generat, distinguitur à Spiritu sancto. Quare vltimo obseruandum est id, quod Ferraricus admodum obseruandum est id, quod Ferraricus admodum nunc, nempe, hanc esse veram propositionem, *Filiatio distinguit Filium à Spiritu sancto*: quia aliquo modo saltem ratione distinguit; hoc est, ex parte filiationis non est maior distinctio, quam rationis sicut, si à filio Spiritus non procederet. Hęc tamen propositio non debet concedi, *Filiatio distinguit Filium realiter à Spiritu sancto*.

Ad posteriorem rationem desumptam ex emanationibus iam satis dictum est cap. 6. huius disput. eo scilicet casu, quo Spiritus non procederet à filio, non futuras duas emanationes secundum rem, sicut nec duas relationes produci, nec duas personas; eandem enim esse vtramque relationem, ibidem monstrauimus. Qui autem facile Scoto concedunt, duas tunc futuras emanationes; vix defendere possunt, non futuras etiam duas personas, sicut eo loco obseruauimus.

CAPVT VIII

Corollaria precedentis doctrinę.

Cum filiatio in filio nunc realiter differat à processione, quę in Spiritu sancto, superest, vt explicemus, vnde eius distinctio proueniat. Canariensis in hunc artic. putat, distinguere ratione suę originis, sed cum æqua ratio sit relationis, & suę originis, hęc enim nihil aliud est, quam relatio in originis, hęc enim nihil aliud est, quam relatio in fieri, & via; atque ostensum sit, filiationem ratione sui non distinguere à processione; sit, vt nec ratione suę originis distinguatur à processione, ratione suę originis, quę tunc eodem modo maneret, ab eo distingueretur. Quare dicendum est, ex precedenti doctrina filiationem à processione distinguere, non solum coniunctę sibi relationis distinguendi, quę solum filius à Spiritu sancto distinguitur, impossibile namque est, filium, qui spirat, Spiritum sanctum, ab eo non distinguere, ac potius de necesse est filiationem, quę est proprietatis huius personę, eo quod sit in spirante, à processione distinguere.

Verum obiciat aliquis, essentia etiam diuina coniuncta est spirationi actiua; non tamen distinguitur realiter à processione, quæ est in Spiritu sancto. Respondeo diuersam esse rationem: nam essentia coniungitur, sicut quid commune ipsis relationibus oppositis, & ideo cum omnibus, quibus coniungitur omnino idem est, secundum rem: at filiatione coniungitur spirationi solum sicut aliquid peculiare illius personæ spirantis: intelligi autem non potest aliquid esse peculiare personæ, quæ alteri opponitur, quod ab ea non distinguitur. Si enim persona distinguitur, id etiam, quod ei peculiare est, distinguetur.

Deinde examinandum est, quare S. Tho. dixerit in hoc art. relationibus, quæ sunt in patre, non constitui distinctas personas: quia non sunt oppositæ: id enim videtur falsum; ut ait Caietan. Tum, quia filiatione, & processio constituunt diuersas personas, nimirum filium, & Spiritum sanctum; & tamen non sunt relationes oppositæ. Tum etiam, quia si negatio est causa negationis, affirmatio debet esse causa affirmationis: ergo si illæ quæ non sunt oppositæ, non constituunt distinctas personas; consequitur oppositis relationibus semper constitui diuersas, quod est absurdum num spiratio, & processio opponuntur, & tamen spiratio nullam constituit personam.

Respondet bene Caiet. pro eodem usurpari à S. Tho. hoc, quod est constituere diuersas personas, & eas distinguere. Nam data opera dixit, Relationibus, quæ non opponuntur, non constitui distinctas personas: ac sic diceret, relationes, quæ non opponuntur, non distinguunt personas. Et in hoc sensu recte dicitur, spiratione, & processione distinctas constitui personas, hoc est, distinguui. Quare eodem sensu nemo dicere potest, filiatione constituit diuersam personam à Spiritu sancto quia filiatione nulla persona distinguitur à Spiritu sancto. Et hinc patet solutio objectionum contra S. Thom. adductarum. Eodem sensu dixit S. Thom. infra qu. 40. art. 2. in hæc verba, Sed oportet quod ipsa distinctione constituant rei distinctas; hoc est, faciant esse distinctas. Cum vero ait qu. 33. art. 2. nomen proprium cuiuslibet personæ significare id, per quod illa persona distinguitur ab omnibus aliis, unde colligat, nomen, Pater, esse proprium primæ personæ, non loquitur de principio distinctionis realis, sed distinctionis etiam quasi speciei: huiusmodi est filiatione in filio, tamen illa non proveniat realis distinctione.

DISPUT. CXLVIII.

Vnde diuinis emanationibus distinctio realis proveniat.

Varia Scholasticorum opiniones. cap. 1.

Verior sententia: Hæc due emanationes solæ oppositione, quam habent ratione adiunctæ, realiter distinguuntur, cap. 2.

CAP. I.

Varia Scholasticorum opiniones.

Contrauersia proposita non est de processione diuinis actiuis, & passiuis simul, qua videlicet ratione distinguatur inter se, si actiuis passiuæ comparentur: ex præcedenti namque disput. manifestum est, eodem modo distinguui, atque re-

Vasquez in 1. part. Tom. 2.

lationes, & personas, sola nempe relatiua oppositiones. Etenim relatio ab origine hoc differt, quod illa est forma, quasi in facto esse, ut paternitas: origo autem est ipsamet forma in fieri, sicut generatio: hæc enim est ipsamet paternitas, quasi in via. Quæstio igitur est de processione passiuis secum collatis. Cum enim certum sit realiter differre, superest, ut explicemus, unde earum distinctio proveniat. Et quamuis ex dictis in præcedenti disp. nullo negotio respondere posset, quia tamen etiam in hac re variæ Scholasticorum sententiæ non defuere, necesse fuit peculiarem de ea disputationem instituere.

Scotus in 1. diff. 13. q. 1. nonnullas recenset opiniones. Prima est Agidij, eadem distinctione art. 2. diff. sententia. videlicet distinguui origines per terminos, sicut Scot. motus in vniuersum per terminos discernuntur. Eam sententiam amplexus est Ferrariensis 4. contra Ferrar. gent. 6. 24. circa finem. Scotus tamen hac ratione illam impugnat, Origines non habent esse per terminos, sed potius contra: ergo non distinguuntur per terminos, sed potius terminantur per origines.

Respondet Ferrariensis, sicut motus habet esse per terminum, eo quod ab eo speciem sumit; ita & origo: eadem namque ratio utrobique esse videtur. Vtrum cum modo quæstio non sit de distinctione specifica, sed de reali; & motus à termino solum videatur accipere speciem, hoc est, ex ordine, quem habet ad terminum specificetur: hæc solutio non satisfacit. De distinctione autem specifica harum processioneum iam diximus disp. 113. An vero hæc opinio Agidij, quod ad præsens attinet institutum, probabilitatem aliquam habeat, infra videbitur.

Secunda sententia est Henrici in summa art. 37. q. 7. Secunda quam etiam Scotus commemorat, nempe emanationes realiter differre, quia principia illarum formaliter differunt. Ceterum cum formalis distinctio sit minor, quam realis, optime infert Scotus contra Henricum, eam non posse esse causam distinctionis realis inter processiones. Eandem sententiam secutus est idem Henricus quodlibet 6. q. 1. ubi asserit, emanationes distinguui propter distinctionem rationis inter principia. Nam quamuis has duas sententiæ Scotus referat tanquam diuersas; quia tamen Henricus nusquam docuit esse distinctionem formalem ex natura rei inter attributa inter se, aut inter principia emanationum. Sed solum distinctionem rationis; distinctio quoque non est Henricus, etiam si cum appellet formalem, non est, quæ Scotus excogitauit ex natura rei medianter realiter, & rationis, ut vidimus disp. 126. ca. 3. Henrici autem sententia hoc modo intellecta multo facilius refelli potest. Nam distinctio rationis multo minus, quæ formalis, quæ est ex natura rei, potest esse causa distinctionis realis inter personas. Tum quia hæc multo inferior est distinctio, ne quacumque ex natura rei: tum etiam, quia hæc habet ordinem ad intellectum creatum, siquidem per intellectum diuinum fieri nequit, ut disp. 118. capit. 2. monstratum est: at nulla processio diuinæ personæ pender ex creatura aliqua, etiam possibili, ut vidimus disputation. 143. capit. 3. & sequentibus ergo illa distinctio non potest esse causa distinguendi emanationes. Aliam opinionem refert Scotus ibidem ex Adamo Godamo in 1. distinct. 6. Scot. q. 1. a. 2. quæ sane eodem recidit, atque eodem modo refutanda est.